

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250448

รายงานวิจัย

เรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบบริหารเชิงบูรณาการ
สู่องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

A Synthesis Integrated Management Model for Learning
Organization on Sufficiency Economy in Small Schools

โดย

รศ.ดร.วัลลภา อารีรัตน์ และคณะ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2533

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ประเภททุนอุดหนุนทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2553

600255373

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

250448

รายงานการวิจัย

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการ
สู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

A Synthesis of Integrated Management Model for Learning
Organization on Sufficiency Economy in Small Schools

โดย

รศ.ดร. วัลลา อาริรัตน์ และคณะ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2553

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการ
สู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

A Synthesis of Integrated Management Model for
Learning Organization on Sufficiency Economy
In Small Schools

คณะผู้วิจัย

รศ.ดร. วัลลภา อารีรัตน์

หัวหน้าโครงการที่ 5

รศ.ดร. ชัญญา อภิपालกุล

ผู้ร่วมวิจัย

ผศ.ดร. เสาวณี ตริพิทุธรัตน์

ผู้ร่วมวิจัย

โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ประเภททุนอุดหนุนทั่วไป
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

ชื่อเรื่อง

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

หัวหน้าโครงการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา อารีรัตน์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ชัญญา อภิบาลกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณี ตรีพุทธรัตน์

บทคัดย่อ

250448

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้
ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเป็น
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 โดยโรงเรียนดังกล่าวมีการ
ดำเนินงานที่เน้นแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดย
อาศัยชุมชนเป็นหลัก ใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสถานศึกษาและศึกษา
กรณีศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญ และแบบการวิเคราะห์เอกสาร และการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์
เนื้อหาเพื่อสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอด้วยการบรรยาย

ผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบหลักดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงหรือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การดำเนินงานบูรณาการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียน
ทั้งในและนอกหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน การจัดแหล่งเรียนรู้/สื่อ
และเทคโนโลยีเพียงพอ การกำหนดกลไกการนิเทศภายใน การประเมินและพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร
อย่างต่อเนื่อง และ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรและจากชุมชน

2. การบริหารจัดการประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ กลยุทธ์ที่ระบุการสอดคล้อง
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางระบบกำกับ ตรวจสอบและประเมินผลอย่างโปร่งใส ต่อเนื่อง
และสื่อสารให้ทราบทั้งโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การนำเสนอสิ่งประดิษฐ์และเศษวัสดุ
เหลือใช้ นำมาผลิตสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้
เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การพัฒนาวิชาชีพครูและการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การอบรมพัฒนาครู เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ แบบคละชั้นและการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตรผ่านการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการทำวิจัยชั้นเรียน การจัดระบบการนิเทศภายในที่เน้นการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมหรือรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้เน้นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการและการพัฒนาในองค์กรร่วม

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาท และรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า การจัดทำระบบ สนเทศเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการใช้งาน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การ ดำเนินงาน การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข และการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงาน ภายนอก

Title

A Synthesis of Integrated Management Model for Learning Organization on Sufficiency Economy
In Small Schools

Researcher

Associate Professor Dr. Wallapha Ariratana

Co-researchers

Associate Professor Dr. Chanya Apipalakul

Assistant Professor Dr. Saowanee Treputtharat

Abstract

250448

The objective of this research was to synthesize the integrated management model into learning organization based on Sufficiency Economy Philosophy for Small Sized School. The target group of this study included 5 Small Sized Schools, under jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational Service Area 1-5. These schools had implementation focusing on Sufficiency Economy Philosophy providing the Participatory Education and Learning as community based, using documentary analysis, analyzing the findings of school implementation and case study. The instrument using for collecting data were the guidelines of experts' Focus Group Discussion, and documentary analysis. For data collection and analysis, the content analysis in concluding major issues, and presented in descriptive analysis.

Research Findings

There were 4 major factors of the integrated management model into learning organization based on Sufficiency Economy Philosophy for Small Sized School, as follows:

1. The academic work management consisted of curriculum development including the Sufficiency Economy Philosophy, or establishment of local curriculum, implementation of

integration in Sufficiency Economy Philosophy into classroom both of the curricular as well as extra-curricular, knowledge management through local curriculum, with community, management of learning source/technology media sufficiently, determination of mechanism in internal supervision, continuous evaluation and development/improvement of curriculum, and team working as well as participation by the staffs and community.

2. The administration and management consisted of the determination of vision/mission/strategy including the inculcation of Sufficiency Economy Philosophy, the establishment of system in transparent and continuous monitoring, investigation and evaluation, and dissemination throughout the school, transformational management, presentation of delicately made from scraps for producing the learning media and origin, and administration and management by using educational resource for the most useful.

3. The teaching professional development, and learning innovation sharing, consisted of the teacher development training to obtain knowledge and comprehension in applying the Sufficiency Economy Philosophy into classroom through learning activities in heterogeneous class, and sharing the learning innovation in a friendly way through the students' learning, development of learning innovation and classroom research, system management in internal supervision focusing on participation or responsibility in staff development of school boards. For the sharing of learning innovation, it was focused through the integrated learning activities, and holistic development.

4. The community participation consisted of: providing the opportunity for school boards to play role and be responsible in collecting resource for supporting the educational management to be useful and worthwhile, the management of information technology system to be useful for instructional management and work, providing the community to participate in planning, implementation, evaluation and improvement, and cooperating with community as well as outside work units.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การจัดการศึกษายึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองและถือ
ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ
เต็มศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งคุณธรรม ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการความรู้และ
ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา และการอยู่ร่วมในสังคมด้วยการ
ประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและการประยุกต์ใช้
ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9
(2545 – 2549) ได้ัญญัติแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศภายใต้
กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้น้อมนำพระราชดำรัส เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปรัชญา
ในการส่งเสริมให้โรงเรียนทั่วประเทศนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม
รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตของคนให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง และมี
การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาใน
ระดับต่างๆ ทั้งในและนอกระบบ สามารถนำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา
และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนที่มีขนาดเล็กจำนวน 10,877
แห่ง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน/โรงเรียน สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหา เกี่ยวกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ ด้าน
การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน
นอกจากนี้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขจึงทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้
(พิธาน พันทอง, 2547) ดิเรก พรสีมา(2550) ให้ทัศนะว่ารัฐต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหา
คุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันทั้งบริบทและการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรและ จัดการเรียนการสอนที่ต้องนำนวัตกรรมสู่การเรียนรู้มาแก้ปัญหาของ
ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียน ผู้เรียน
สามารถเรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด

ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานความพอเพียงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวัลลภา อารีรัตน์ (2548) เสนอแนะว่าการนำการเปลี่ยนแปลงสู่โรงเรียนต้องดำเนินการทั้งระบบ (Whole School Approach) พร้อมพัฒนากลุ่มบุคลากรและผู้เรียนทั้งโรงเรียน นับตั้งแต่ผู้บริหาร ผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ครูต้องเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการผ่านประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อนำสู่ห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรมตามเป้าหมายของหลักสูตร ควบคู่กับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู และการบริหารจัดการจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่จะต้องสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์การการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) เป็นการแสดงภาวะผู้นำในการจัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้การเรียนรู้ใหม่ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการที่เน้นการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารจัดการได้หลายรูปแบบในเวลาเดียวกัน ไม่มีรูปแบบที่เฉพาะตายตัว คิดและมองเป็นระบบเน้นการบูรณาการ การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา การวางแผน ยุทธศาสตร์ ภายใต้การบริหารของผู้นำทางวิชาการ ที่มีความรับผิดชอบและคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องและยั่งยืน (รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์, 2549) จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดการองค์การให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ร่วมกันกับบุคลากรทุกฝ่ายในการพัฒนาวิชาชีพ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และเทคโนโลยี และพัฒนารูปแบบ การบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้สถานศึกษาที่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 5 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 โดยสถานศึกษาดังกล่าวมีการดำเนินงานที่เน้นแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยอาศัยชุมชนเป็นหลัก ใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสถานศึกษาและศึกษากรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และแบบการวิเคราะห์เอกสาร และการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอด้วยการบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบหลักดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงหรือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การดำเนินงานบูรณาการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียนทั้งในและนอกหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน การจัดแหล่งเรียนรู้/สื่อและเทคโนโลยีเพียงพอ การกำหนดกลไกการนิเทศภายใน การประเมินและพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรและจากชุมชน

2. การบริหารจัดการประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ กลยุทธ์ที่ระบุการสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางระบบกำกับ ตรวจสอบและประเมินผลอย่างโปร่งใส ต่อเนื่อง และสื่อสารให้ทราบทั้งโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การนำเสนอสิ่งประดิษฐ์และเศษวัสดุเหลือใช้ นำมาผลิตสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การพัฒนาวิชาชีพครูและการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การอบรมพัฒนาครูเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบคละชั้นและการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตรผ่านการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการทำวิจัยชั้นเรียน การจัดระบบการนิเทศภายในที่เน้นการเรียนการสอนและการมีส่วนร่วมหรือรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้เน้นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการและการพัฒนาในองค์กรรวม

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทและรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า การจัดทำระบบสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการใช้งาน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข และการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.1 รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กนี้ต้องดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิสำนักงานเขตพื้นที่ สถานศึกษา ชุมชนและองค์กรต่างๆในท้องถิ่น/ชุมชน ดังนี้ผู้บริหารต้องได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ โดยต้องเน้นการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ภายใต้การดูแล กำกับ ติดตามและช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและเขตพื้นที่

2.2 ควรมีนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้จากการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

2.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบฯภายใต้ประเด็นการบริหารงาน วิชาการประกอบด้วยงาน การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และสถานศึกษาบูรณาการแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชั้นเรียนทั้งใน และนอกหลักสูตร นั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นอัตลักษณ์ชุมชน/ท้องถิ่น ควบคู่กับการดำเนินงาน ในกิจกรรมทั้งในและนอก หลักสูตร โดยบุคลากรทั้งโรงเรียนต้องพิจารณาการดำเนินงานเป็นองค์รวม ไม่ควรแยกส่วน ดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านบุคลากร

ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรนำรูปแบบฯนี้ไปใช้ภายใต้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้การส่งเสริมการเรียนรู้เน้นการพัฒนางานวิชาการและการนิเทศภายใน ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3.2 ข้อความรู้อันได้สะท้อนให้เห็นความต้องการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในด้านบุคลากร และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนาแนวคิดแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร จึงควรมี การศึกษาและพัฒนานวัตกรรม/ ผลผลิตจากการดำเนินงานอาทิ รูปแบบการเรียนรู้ ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และนวัตกรรม/สื่อการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก “มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ที่อนุญาตคณะผู้วิจัยได้เข้าไปทำการศึกษาสภาพบริบทและสังเกตการดำเนินงานในโรงเรียนจนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงตามกำหนด และขอพระคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความสนับสนุนการศึกษาวิจัย ข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา สำนักเขตพื้นที่การศึกษาที่ดูแล โรงเรียนขนาดเล็ก นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจ สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา อารีรัตน์

wallapha@kku.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบึงฉลิมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	34
2 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่นาโนมีวิทยา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้	38
3 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหินลาดนาดี ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	42
4 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านนาศรีดงเค็ง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	45
5 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านร่องแซง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	49
6 การกำหนดประเด็นภายใต้รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	51
7 สรุปการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	52

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	23
2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	25
3 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	54

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ญ
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	3
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีการบริหารการศึกษา (Administrative Theory)	7
การบริหารจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ (Integrated Management)	9
องค์การเรียนรู้ (Learning Organization)	12
การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)	15
การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการศึกษา (Dynamic Educational Driving of Sufficiency Economy Philosophy)	18
แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก	20
กรอบแนวคิดในการวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	24
ขั้นตอนการวิจัย	24
กลุ่มเป้าหมายการวิจัย	26
ขอบเขตการวิจัย	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	27

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
	สรุปผลการศึกษา โรงเรียนบ้านบึงฉิม สังกัด สพท.ขอนแก่น เขต 1	29
	สรุปผลการศึกษา โรงเรียนแก่นาโนมีวิทยา สังกัด สพท. ขอนแก่น เขต 2	36
	สรุปผลการศึกษา โรงเรียนบ้านหินลาดนาดี สังกัด สพท. ขอนแก่น เขต 3	40
	สรุปผลการศึกษา โรงเรียนบ้านนาศรีดงเค็ง สังกัด สพท. ขอนแก่น เขต 4	44
	สรุปผลการศึกษา โรงเรียนบ้านร่องแซง สังกัด สพท. ขอนแก่น เขต 5	47
	การวิเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	51
	สรุปการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์การเรียนรู้ตามแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก	52
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
	สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	55
	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	60
	ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป	61
	บรรณานุกรม	62
	ภาคผนวก ก	